

KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET
Postboks 8013 DEP
0030 OSLO

Trondheim, 17.10.2024

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2024/7828

Saksbehandler:
Merete Gynnild

Miljødirektoratets tilrådning til reguleringsplan Moane vest, boliger, Gygerveien (Bergmannsveien 326 - Kongsberg kommune

Miljødirektoratet støtter innsigelsen fra Statsforvalter i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus, og anbefaler å opprettholde innsigelsen mot reguleringsplan for Moane vest i Kongsberg. Å opprettholde innsigelsen og ta inn et rekkefølgekrav i planbestemmelsene vil ikke innebære nye begrensninger på utbygging i Kongsberg kommune, ut over de begrensningene som manglende avløpsekapasitet og lovkrav allerede medfører.

Forurensningsloven og plan- og bygningsloven setter skranker for utbygging som må overholdes. Lokalt selvstyre og kommunal utvikling må skje innenfor rammene av gjeldende lover og forskrifter.

Miljødirektoratet viser til e-post fra Klima- og miljødepartementet av 12.september 2024 om innsigelser fra miljøvernavdelingen hos Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus til forslag til reguleringsplan for boligområde Moane vest (Bergmannsveien 326) i Kongsberg kommune. Vi viser også til mottatte saksdokumenter og møtet og befaringen 07.oktober.2024.

Plan- og bygningsloven § 5-4 gir berørt statlig og regionalt organ myndighet til å fremme innsigelse til planforslag i spørsmål som er av nasjonal eller vesentlig regional betydning, eller som er i strid med loven eller forskrift. Rundskriv T-2/16 Nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet beskriver hva som er miljøspørsmål av nasjonal eller vesentlig regional betydning. Statsforvalteren viser til at utslipp av nitrogen, fosfor og organisk stoff, vil kunne bidra til å forverre eutrofisituasjonen i Numedalslågen og

Oslofjorden, og at dette kan påvirke naturmangfold og vannmiljø av nasjonal og stor regional betydning. Miljødirektoratet vurderer at det er grunnlag for å fremme innsigelse i denne saken, og at innsigelsen fra Statsforvalteren er i tråd med Miljødirektoratets instruks og veiledning for å sikre enhetlig etterlevelse av regelverket for utslipp av kommunalt avløpsvann fra større tettbebyggelser.

Kort om saken

Kongsberg kommune ønsker å legge til rette for utbygging av 19 nye boliger på Moane vest, rundt 5 km fra Kongsberg sentrum. Arealbruken er i hovedsak i samsvar med kommuneplanens arealdel, hvor området er satt av til boligformål.

Nye boliger skal kobles til Sellikdalen avløpsrenseanlegg. Renseanlegget har ikke tilstrekkelig rensing av organisk stoff, og har siden 2018 vært i brudd med forurensningstillatelsen fra Statsforvalteren.

Klima- og miljøavdelingen hos Statsforvalteren har derfor fremmet innsigelse til planen inntil kommunen tar inn et rekkefølgekrav i bestemmelsene, som sikrer at boligene ikke kan tas i bruk før et nytt avløpsanlegg er på plass.

Statsforvalteren skriver i sin oversendelse til departementet at "Klima- og miljøvernavdeling har fulgt sitt mandat og føringer fra overordnede myndigheter ved å fremme innsigelse i denne saken (...)", men statsforvalteren tilrår likevel "at innsigelsen ikke tas til følge (...), og har lagt avgjørende vekt på at kommunens behov for utvikling".

Om Sellikdalen avløpsrenseanlegg

Sellikdalen avløpsrenseanlegg er et mekanisk/kjemisk renseanlegg bygget i 1979 og er i utgangspunktet ikke bygget for å rense biologisk tilgjengelig organisk stoff (BOF5). Årsrapporter for anlegget viser også at Sellikdalen renseanlegg årlig har vært i brudd med kravet til rensing av organisk stoff siden 2018, og kommunen driver med et pågående avvik fra sekundærrensekravet i forurensningstillatelsen fra Statsforvalteren. Også før 2018 var det flere år hvor det tidvis var brudd med rensekravet for BOF.

Kongsberg kommune har satt i gang et arbeid med oppgradering av Sellikdalen avløpsrenseanlegg, med planlagt ferdigstilling av nytt anlegg i mars 2029.

Statsforvalterens innsigelse

Statsforvalteren har gitt innspill til oppstart av planarbeidet i november i 2021, og ga høringsuttalelse med innsigelse til planforslaget i november 2023. Statsforvalteren

skriver at innsigelsen er knyttet til manglende kapasitet på eksisterende offentlig vann- og avløpsanlegg og Sellikdalen avløpsrensaneanlegg.

I oversendte dokumenter skriver Statsforvalteren at Kongsberg kommune har drevet Sellikdalen avløpsrensaneanlegg i brudd med forurensningsloven siden 2018. Statsforvalteren påpeker at Kongsberg kommune har vært klar over at de har drevet avløpsanlegget i brudd med forurensningsloven siden 2018, men at de likevel har fortsatt å koble på nye abonnenter. Kongsberg har koblet på 2994 nye abonnenter siden 2018. De nye abonnentene er både nye boliger, men også økt utslipp fra høyskolen og nye kontorbygg.

Statsforvalteren skriver at ethvert nytt påslipp av nye abonnenter til avløpsanlegg, blir betraktet som et forsettlig brudd på tillatelsen og en økning i ulovlige utslipp, noe som er i brudd med forurensningsloven. Statsforvalteren påpeker også at når planen legger opp til å føre avløpet til et avløpsanlegg i strid med forurensningsregelverket, er det ikke bare et brudd på forurensningsloven, men også i strid med plan- og bygningsloven § 27-2. Plan- og bygningsloven § 27-2 skal bl.a. sikre at avløpsforhold er ivaretatt og i samsvar med forurensningsloven før kommunen godkjenner "opprettelse eller endring av eiendom til bebyggelse eller oppføring av bygning".

Statsforvalteren skriver at innsigelsen kan løses ved at det tas inn et rekkefølgekrav i planen som sikrer at det ikke tillatelse til tilkobling av nye boliger før avløpsanlegget som avløpsvannet fra planområdet skal ledes til har kapasitet, og driver i henhold til forurensningsregelverket. I møtet og på befaringen 7. oktober 2024 sa Statsforvalteren at de er åpne for å formulere rekkefølgekravet annerledes, og at de kun var opptatt av å sikre at det ikke blir koblet på flere nye enheter på avløpsanlegget før nytt rensaneanlegg er etablert.

Kommunens vurdering

Kongsberg kommune opplever stor vekst. Veksten er først og fremst knyttet til arbeidsplasser i industrien. Det er spesielt industrien rundt Kongsberg-gruppen som har vokst i løpet av de siste årene, fordi verdenssituasjonen har ført til større behov for forsvarsmateriell og dermed vesentlig økt produksjon.

Kommunen skriver at innsigelsen er prinsipielt viktig, og vil skape stor usikkerhet blant mange aktører som ønsker utbygging i løpet av de neste årene. Kommunen viser blant annet til utbygging av nytt sykehjem, økt virksomhet i teknologiparken, ny svømmehall og ny veisentral. Det går imidlertid ikke fram av oversendte dokumenter eller av innsigelsesmøtet når disse utbyggingsprosjektene kan realiseres, og hvor langt de har kommet i prosjektering av nye utbyggingsplaner. Hvor mange prosjekter/boliger som faktisk blir stående "på vent" fram til nytt rensaneanlegg er klart i 2029 er dermed usikkert.

Kommunen mener likevel at et rekkefølgekrav i nye reguleringsplaner vil medføre uforutsigbarhet og usikkerhet for fremtidige utbyggingsprosjekter. Kommunen mener at innsigelsen er et uforholdsmessig virkemiddel som ikke tar hensyn til annen viktig samfunnsutvikling, og understreker at de ikke ønsker å stoppe eller forsinke utbyggingen de neste fem årene fram til nytt renseanlegg er klart.

Kommunen viser til at utslipp fra 19 boenheter ikke vil ha vesentlig påvirkning på vannforekomsten Numedalslågen, og at det ikke vil være mulig å måle utslippet fra disse 19 enhetene.

Kommunen påpeker også at de allerede har satt i gang flere avbøtende tiltak for å forbedre situasjonen på eksisterende renseanlegg fram til nytt renseanlegg er klart. Blant annet gjør de en stor oppgradering av det kommunale ledningsnett, og hvor de separerer overvann og avløp. Disse tiltakene har effekt, selv om de fortsatt ikke klarer BOF-kravene i tillatelsen. Kommunen mener derfor at Statsforvalter bør kunne akseptere påkoblinger for nye reguleringsplaner fram til nytt renseanlegg er klart.

Krav i gjeldende regelverk

Hver kommune er et eget rettssubjekt og kan ta avgjørelser på eget initiativ og ansvar. Kommunene må imidlertid utøve sitt selvstyre innenfor nasjonale rammer, og er bundet av forurensningsregelverkets begrensninger og krav på lik linje med annen forurensende virksomhet. Dette innebærer at kommunene må drive sin virksomhet innenfor rammene av forurensningsloven, forskrifter gitt i medhold av forurensningsloven (herunder kapittel 14 i forurensningsforskriften), tillatelser de har etter forurensningsloven § 11, og pålegg de får etter for eksempel forurensningsloven § 7 fjerde ledd.

Kommunene må også utøve sin myndighet innenfor rammene som plan- og bygningsloven setter, blant annet ved å sikre at det finnes et tilstrekkelig avløpssystem før de gir tillatelser til nye boliger, i henhold til plan- og bygningsloven § 27-2.

Krav i forurensningsloven og EUs avløpsdirektiv til utslipp av kommunalt avløpsvann

Forurensningslovens utgangspunkt er at forurensning er forbudt, jf. forurensningsloven § 7 første ledd. Utslipp av kommunalt avløpsvann må derfor reguleres gjennom tillatelse og/eller forskrift, jf. forurensningsloven § 8 første ledd andre setning. Utslipp av sanitært og kommunalt avløpsvann er regulert i forurensningsforskriften del 4 (kapittel 11-15B) og gjennom enkelttillatelser gitt i medhold av forurensningsloven § 11. For tettbebyggelser over 2000 personekvivalenter (pe) med utslipp til ferskvann, slik som i saken her, gjelder forurensningsforskriften kapittel 14.

Forurensningsmyndigheten har i utgangspunktet et relativt vidt skjønn når den vurderer om tillatelse skal gis og på hvilke vilkår. Dette skjønnet blir imidlertid snevret inn når staten har folkerettslige forpliktelser å følge. Her nevnes særlig avløpsdirektivet (direktiv 91/271) og vanndirektivet (2000/60). Vi omtaler avløpsdirektivet særskilt nedenfor.

Statsforvalteren er forurensningsmyndighet for utslipp av kommunalt avløpsvann fra tettbebyggelser omfattet av kapittel 14. Dette er tettbebyggelsene med størst utslippsbelastning, og som omfattes av avløpsdirektivets virkeområde og tilhørende renskrav. Avløpsdirektivet er gjennomført i kapittel 11 og 14. Statsforvalter kan ikke gi midlertidige unntak fra minimumskravene som følger av direktivet, som for eksempel renskravene.

EUs avløpsdirektiv stiller blant annet som et minimum at kravene til sekundærrensing skal oppfylles før det kommunale avløpsvannet slippes ut til resipient. I de tilfeller hvor et rensanlegg ikke overholder renskravene, vil det å koble på flere boliger eller andre abonnenter medføre økt belastning på rensanlegget og forverre anleggets mulighet til å overholde renskravene. Dette vil igjen forsterke belastningen på resipient og representere en ulovlig forurensning jf. forurensningsloven § 7.

Der det foreligger en ulovlig forurensning, har forurenser en tiltaksplicht, jf. forurensningsloven § 7 andre ledd. Forurensningsmyndigheten konkretiserer tiltaksplichten i pålegg etter § 7 fjerde ledd. Ofte er det tilstrekkelig å peke på tiltaksplichten og eventuelt varsle tvangsmulkt for å få forholdet i orden. Forurensningsmyndigheten går sjelden inn og vurderer konkret hvordan tiltak skal gjennomføres; vi stiller krav til *resultatet* og ber den ansvarlige for forurensningen å utarbeide en plan for hvordan dette resultatet skal oppnås. En slik plan er da forpliktende for forurenser.

Kravene som statsforvalterne nå stiller i tillatelser etter forurensningsregelverket for utslipp av kommunalt avløpsvann, gjelder alt avløpsvann som oppstår innenfor en tettbebyggelse. Tillatelsen stiller krav til oppsamling og rensing av avløpsvannet, innbefattet bl.a. krav til langsiktig planlegging av behov for renskapasitet og tiltak for å redusere utslipp av urensset eller dårlig rensset avløpsvann.

Mulighet til å sanksjonere etter forurensningsloven

Å koble på flere boliger eller andre abonnenter, til et avløpssystem som ikke overholder renskravene, medfører en økt belastning på resipient og en ulovlig forurensning jf. forurensningsloven § 7. Brudd på forurensningsloven § 7 er straffbart etter forurensningsloven § 78.

Brudd på forurensningsloven § 7 og vilkår i tillatelse etter forurensningsloven kan også sanksjoneres med overtredelsesgebyr. Etter forurensningsforskriften § 41A-1 jf. §§ 41A-3 og 41A-4, kan Miljødirektoratet og statsforvalteren ilegge overtredelsesgebyr overfor virksomhet som krever tillatelse etter forurensningsloven § 11, sånn som for utslipp av kommunalt avløpsvann fra større tettbebyggelser, jf. forurensningsforskriften § 14-4. Statsforvalteren sin myndighet til å ilegge overtredelsesgebyr innenfor sitt myndighetsområde trer i kraft fra 1. januar 2025.

Plan- og bygningsloven § 27-2

Før kommunen gir tillatelse til nye bygninger, skal "bortledning av avløpsvann være sikret og i samsvar med forurensningsloven.". Det går frem av plan- og bygningsloven § 27-2. Som byggesaksmyndighet skal kommunen altså forsikre seg om at det finnes akseptable løsninger for avløp som en del av byggesaksbehandlingen.

Det er ikke anledning til å dispensere fra vilkåret i pbl. § 27-2 første ledd med hjemmel i pbl. § 19-2. Dette fordi vilkåret er et materielt krav i forurensningsloven. KDD har tidligere avklart at vilkåret om tilstrekkelig avløpsløsning er en dokumentasjonsregel, og på den måten en saksbehandlingsregel. Pbl. § 19-2 gir ikke hjemmel til å dispensere fra saksbehandlingsregler, men bare materielle bestemmelser gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven.¹

Dette innebærer at kommunen ikke kan gi tillatelse til utbygging dersom avløpsløsningene ikke er i samsvar med forurensningsloven. Miljødirektoratet mener KDD bør avklare om utbyggingstillatelser som er gitt uten at det er tilstrekkelig avløpskapasitet er ugyldige vedtak, og hva som er følgene av eventuelle ugyldige vedtak.

Vannforskriften

Vannforskriften gjennomfører EUs rammedirektiv for vann i Norge. Vannforskriften setter klare miljømål for vannforekomster i Norge, og forutsetter at det gjøres tiltak for å oppnå god tilstand for vannforekomstene. Utslipp av kommunalt avløpsvann, både rensert og urensert, kan påvirke tilstanden i vannforekomster. Dersom kravet til rensing av sanitært eller kommunalt avløpsvann ikke er tilstrekkelig for at resipienten skal oppfylle vannforskriftens mål, skal det utløse strengere renskrav. Miljødirektoratet har ikke gjort en konkret vurdering av tilstanden på, eller forringelse av vannforekomstene i denne saken.

¹ Kommunal og distriktsdepartementet (2021): [§ 27-2 Departementet svarer på spørsmål om forståelsen av "i samsvar med forurensningsloven" etter pbl. § 27-2 - regjeringen.no](#)

Miljødirektoratet vurdering

Miljødirektoratet vurderer at det er en grunnleggende forutsetning for helse, miljø og sikkerhet å ha en velfungerende infrastruktur for vann og avløp. Utslipp av kommunalt avløpsvann, og utslipp av urensset avløpsvann er en av de største utfordringene og påvirkningene på vannkvaliteten i Norge. Det er derfor avgjørende å gjøre tiltak for å bedre vannkvaliteten og sikre et tilfredsstillende avløpssystem i alle kommuner.

Om kommunens plikter

Som eier og driftsansvarlig for et kommunalt avløpssystem (ledningsnett, pumpestasjoner, renseanlegg mm.), er Kongsberg kommune ansvarlig forurensere. Kongsberg kommune fikk allerede i 2001 ny tillatelse fra statsforvalteren (den gang Fylkesmannen i Buskerud) med krav om sekundærrensing.

Dersom rensekravene ikke overholdes, har kommunen tiltaksplikt etter § 7 andre ledd i forurensningsloven. Det innebærer at kommunen er forpliktet til å gjøre det den kan for å redusere miljøkonsekvensene ved den inntrådte situasjonen så raskt som mulig, og til å iverksette mer langsiktige tiltak for å utbedre situasjonen permanent, som å bygge om renseanlegget. Kongsberg kommune har siden 2001 visst at det var behov for å oppgradere renseanlegget for å tilfredsstillere kravene om sekundærrensing.

Kommunen er arealmyndighet etter plan- og bygningsloven, og vedtar ny arealbruk og nye utbyggingsplaner. Kommunen kan etter både forurensningsloven § 23 og plan- og bygningsloven kreve tilknytning til kommunalt ledningsnett der dette finnes innenfor en rimelig nærhet.

Miljødirektoratet mener at kommunens ulike roller gir gode muligheter til å sørge for at deres avløpssystem er tilpasset det økte belastningsbehovet som følger med ny arealbruk, økt næring eller industrietableringer som skal tilbys påslipp. Imidlertid følger det av forurensningsregelverket at belastningen på avløpssystemet og dermed utslippene fra dette, ikke kan øke før avløpssystemets tilpasning er gjennomført.

Flere kommuner prioriterer avløpssystemet og sikrer kapasitet, vedlikehold og at rensekrav overholdes. Disse kommunene er da godt rustet for ytterligere vekst, og problematikken som er grunnlaget for denne saken vil da ikke komme ikke på spissen.

Konsekvenser av brudd på rensekrav

Å koble på flere boliger eller andre abonnenter til et avløpssystem som ikke overholder rensekravene, medfører en økt belastning på resipient, og en ulovlig forurensning jf. forurensningsloven § 7. Brudd på forurensningsloven § 7 er som nevnt over straffbart etter forurensningsloven § 78.

Miljødirektoratet har derfor presisert i veiledning til statsforvalterne² at utbygging av nye bolig- eller hytteområder innenfor en tettbebyggelse omfattet av kap. 14, og som ikke overholder renskravene, vil være å anse som forsettlig brudd på tillatelsen. Vi har oppfordret statsforvalterne til å ta i bruk innsigelsesretten i forbindelse med slike nye utbyggingsplaner, inntil en tilstrekkelig oppsamlings- og renseløsning er etablert i tråd med kravene. Statsforvalterens innsigelse i denne saken samsvarer med den instruksjonen som Miljødirektoratet har gitt.

Miljødirektoratet viser også til Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv ("Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden"), som ble lagt fram 30. mars 2021. I tiltaksplanen slås det fast at tilstanden for livet i Oslofjorden er svært alvorlig. Rapport³ som er utarbeidet i forbindelse med tiltaksplanarbeidet viser at til tross for strengere regelverk og bedre renseteknologi, er det fremdeles utslipp av urensset avløpsvann til Oslofjorden på grunn av lekkasjer fra avløpsnett, overløpssituasjoner ved mye nedbør og utilstrekkelig renskapasitet.

Miljødirektoratet har i brev datert 13.05.2022 varslet om at det er viktig at alle tilførsler til Oslofjorden som kan føre til eutrofi må reduseres så raskt som mulig, for å bedre situasjonen. Miljødirektoratet har understreket at dette også inkluderer tilførsel av organisk stoff. All ny tilførsel av mer organisk stoff vil bidra til en forverring av situasjonen i Oslofjorden.

Selv om kommunen har gjort positive tiltak med å fornye ledningsnettet og redusere tilførslene av fremmedvann gjennom separering, har utslippene av biologisk tilgjengelig organisk materiale fra Sellikdalen renseanlegg til Lågen økt med om lag 40 % i den aktuelle perioden. Dette går frem av rapporterte data fra Kongsberg kommune til Miljødirektoratet.

Årsaken til dette er trolig at Kongsberg kommune har fortsatt med å koble til nye abonnenter til renseanlegget. Kongsberg kommune har de siste 6 årene koblet til nesten 3000 nye abonnenter. Miljødirektoratet viser til at den vanligste årsaken til at brudd på renskrav inntreffer, er at belastningen inn til renseanlegget har økt vesentlig. Og jo mer et renseanlegg overbelastes, desto mer øker faren for at avløpsvannet vil bli for dårlig rensset og utslippene øke.

Å ytterligere øke denne utvidelsen med 19 boliger før renseanlegget er oppgradert, vil forsterke den negative effekten av den økte belastningen, i stedet for å redusere

² Brev om primærrensing og overholdelse av frister av 5.8.2020

³ NIVA og Havforskningsinstituttet: Utredning av behovet for å redusere tilførslene av nitrogen til Ytre Oslofjord

belastningen, slik kommunen skulle ha gjort for å redusere eller forhindre det pågående bruddet på rensekravene.

Miljødirektoratet har forståelse for at Kongsberg kommune, og andre kommuner som er attraktive områder for befolknings- og næringsvekst, ønsker en "klattvis" utbygging framfor stans inntil oppgraderte renseanlegg er i drift. Statsforvalteren har selv lagt avgjørende vekt på kommunens behov for utvikling.

Samtidig understreker Miljødirektoratet at denne saken ikke er en avveining av samfunnsnytte i forhold til miljøbelastning på fjordsystemet. Forurensningsloven og plan- og bygningsloven setter skranker for utbygging som må overholdes. Lokalt selvstyre og kommunal utvikling må skje innenfor rammene av gjeldende lover og forskrifter.

Ettersom oppdatert renseanlegg skal stå ferdig i 2029, vurderer Miljødirektoratet at det bør være mulig å planlegge parallelt med denne oppdateringen.

Det ble på befaringen den 7. oktober 2024 foreslått å etablere et eget renseanlegg for boligfeltet som en midlertidig løsning inntil nytt avløpsanlegg er satt i drift. Det ble også sagt at dette er noe som er vurdert i andre kommuner. Miljødirektoratet vil understreke at slike private avløpsanlegg ikke er en akseptabel avløpsløsning i områder med eksisterende avløpsnett, og at etablering av nye private avløpsanlegg ikke vil være i samsvar med kravene i forurensningsloven.

Plan- og bygningsloven og rekkefølgebestemmelse

Fordi tilkobling av nye boliger til eksisterende renseanlegg vil være et forsettlig brudd på forurensningsloven og et brudd på plan- og bygningsloven § 27-2, mener Miljødirektoratet at de 19 boligene som skal bygges ut ikke kan tas i bruk før det er etablert en tilfredsstillende renseløsning. Miljødirektoratet poengterer at det er ikke rekkefølgekravet i seg selv som hindrer utbygging, det er krav i gjeldende regelverk. Å opprettholde innsigelsen og ta inn et rekkefølgekrav i bestemmelsene vil derfor ikke innebære nye begrensninger på utbygging i Kongsberg kommune, ut over de begrensningene som manglende avløpskapasitet allerede medfører. Et rekkefølgekrav vil kun bidra til å konkretisere og synliggjøre gjeldende krav.

Kongsberg kommune har stilt spørsmål ved om det er nødvendig å ta inn en rekkefølgebestemmelse om avløpskapasitet, når kravet til tilfredsstillende avløp allerede er sikret i plan- og bygningsloven § 27-2.

Miljødirektoratet viser i den forbindelse til brev fra Statsforvalteren datert 30.01.2024, hvor Statsforvalteren skriver at det er flere kommuner i Oslo-regionen som rapporterer

at de fortsatt kobler på nye abonnenter til sine renseanlegg til tross for at avløpsanleggene ikke har kapasitet. Statsforvalteren vurderer at en slik praksis tyder også på at det er en del kommuner som ikke følger opp sin plikt etter plan- og bygningsloven § 27-2, og at denne bestemmelsen dermed ikke fungerer etter sin hensikt.

Miljødirektoratet støtter denne vurderingen, og vurderer at en rekkefølgebestemmelse som foreslått vil bidra til å konkretisere hva kravet om "tilstrekkelig avløpskapasitet" i § 27-2 innebærer for det enkelte byggeområde. Miljødirektoratet vurderer at en praksis med å ta inn et rekkefølgekrav som synliggjør at utbygging ikke kan skje før det er sikret en tilfredsstillende avløpsløsning, gir forutsigbarhet for utbyggere. Slike rekkefølgekrav gir utbyggere mulighet til å se hvilke krav som må være oppfylt på et tidlig tidspunkt, slik at de kan innrette seg etter dette.

Miljødirektoratet viser avslutningsvis til at rekkefølgekravet ikke er permanent til hinder for etablering av nye boliger eller annen bebyggelse. Nye boliger (og annen bebyggelse) kan tas i bruk når nytt avløpsanlegg er ferdigstilt i 2029 og rensekravene overholdes.

Oppsummering og konklusjon

Reguleringsplan for Moane vest åpner for utbygging av 19 boliger i et område uten kapasitet i avløpsanlegget. Påkobling av nye boliger til eksisterende avløpsanlegg vil være i strid med plan- og bygningsloven § 27-2 og et forsettlig brudd på forurensningsloven § 7.

Der en kommune bryter loven er det ikke relevant å vurdere kommunens selvstyre eller hensynet til utvikling, og det er heller ikke åpning for at Statsforvalteren eller Miljødirektoratet gjør endringer i eller gir unntak fra lovkrav eller tillatelser. Lokalt selvstyre og kommunal utvikling må skje innenfor rammene av gjeldende lover og forskrifter.

Å opprettholde innsigelsen og ta inn et rekkefølgekrav i planbestemmelsene vil ikke innebære nye begrensninger på utbygging i Kongsberg kommune, ut over de begrensningene som manglende avløpsekapasitet og lovkrav allerede medfører. Nye boliger kan tas i bruk når nytt avløpsanlegg er ferdigstilt i 2029, og anlegget ikke lenger er i brudd med rensekravene.

Miljødirektoratet støtter innsigelsen fra Statsforvalter i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus, og anbefaler å opprettholde innsigelsen mot reguleringsplan for Moane vest i Kongsberg kommune.

Miljødirektoratet vurderer avslutningsvis at dersom innsigelsen ikke opprettholdes, vil vi vurdere å skjerpe praksis for ulovlighetsoppfølging etter forurensningsloven, herunder å vurdere bruk av overtredelsesgebyr eller anmeldelse. Det er viktig at kommuner prioriterer avløpssystemet og sikrer at de følger krav i lov, forskrift og tillatelse. Staten har et ansvar for å sikre overholdelse av avløpsdirektivet, og kommuner som bryter rensekrav som følger av direktivet, setter Norge i brudd med EØS-avtalen.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Ivar Myklebust
avdelingsdirektør

Steinulf Hoel
seksjonsleder

Kopi til:

Kommunal- og distriktsdepartementet

Postboks 8112 0032 OSLO
Dep

STATSFORVALTEREN I ØSTFOLD, BUSKERUD, OSLO
OG AKERSHUS

Postboks 325 1502 MOSS